

Съдържание

1. Проф. Марин Дринов и Българското книжовно дружество /днес БАН/. Документи — Цветана Величкова	2
2. Дигиталната библиотека: бизнес модел и практики в Централната библиотека на БАН — Събина Анева — Зам.-директор на ЦБ на БАН, н.с. д-р Екатерина Панчева	7
3. Отдел “Библиографско-информационно обслужване при ЦБ на БАН” — ст.н.с. д-р Никола Казански	15
4. Предстоящи годишнини на членове на Българската академия на науките (1869-2008) — Евгения Станчева	17
5. Нови постъпления във фонда на Централната библиотека на БАН — Евгения Станчева	21
6. Предстоящи изложби в Централната сграда на Българската академия на науките — Лидия Чолпанова	30
7. Фотоизложба в Българската академия на науките, посветена на мегалитите в България — ст.н.с. д-р Любомир Цонев	32

Редакционна колегия: ст.н.с. д-р Цветана Стайкова /отг. ред./, Евгения Станчева и Мария Ефремова

Фотоматериали: Мария Ефремова и Марио Стайков

Предпечатна подготовка: Мария Ефремова

Графичен дизайнер: Марио Стайков

Адрес за кореспонденция

гр. София 1040

ул. “15-ти ноември” №1

тел: 979 53 79, 979 52 54

<http://www.cl.bas.bg>

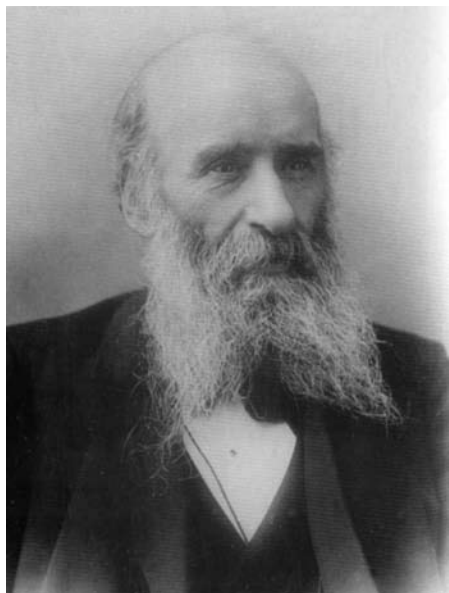
E-mail: webmaster@cl.bas.bg, jeny@cl.bas.bg

ПРОФ. МАРИН ДРИНОВ И БЪЛГАРСКОТО КНИЖОВНО ДРУЖЕСТВО

/днес БАН/. ДОКУМЕНТИ

Доклад, посветен на 170-годишнината от рождението на проф. Марин Дринов, изнесен на Международен научен симпозиум — Панагюрище, 20 окт. 2008 г.

Цветана Величкова, началник отдел “Отчетна регистрация, информация и използване на документите”, Научен архив на БАН, E-mail tzvetana51@yahoo.fr

Проф. Марин Дринов е първият български систематичен учен — историк, чиято книжовна и научна дейност е съществена част от културата и живота на българския народ. Името му се свързва със създаването и укрепването на първата научна институция Българското книжовно дружество /БКД/ — днес Българска академия на науките /БАН/.

Идеята за създаването на БКД не е чужда на българската емиграция още през 60-те години на XIX век. Практически, обаче, за нейното осъществяване се захваща М. Дринов, когато през септември 1867 г. пристига в Прага и се среща с друг заслужил българин Васил Д. Стоянов. Тук той се свързва с Адолф Патера, асистент в чешкия музей, който издейства на младия изследовател свободен достъп до всички пражки библиотеки и музеи и му оказва ценна помощ като познавач на много славянски езици.

В Прага Дринов се запознава и работи с историка Франтишек Палацки, с известния общественик Фр. Ригер и Фл. Браунер, с писателя К. Я Ербен и географа статистик Йосиф Ербен¹. Резултат на научните му занимания е трудът му „Поглед върху произхождението на българската църква от самото ѝ начало и до днес” /1869 г./, който той отпечатва във Виена. Запознат с труда на Дринов, Васил Златарски казва: Дринов “прави голяма услуга на българската книжника, която чрез това съчинение стъпва в кръга на европейската книжнина”².

В Прага М. Дринов и Васил Д. Стоянов окончателно изготвят плана за създаването на БКД с цел да обедини емиграцията, която да работи за просветното и културно издигане на народа ни. През 1868 г. те решават да направят, по думите на Дринов, “свършен факт”³ едно дружество, което нито един народ в робство, извън пределите си не е дръзнал да направи. Изработват проектоустав, който заляга в основата на устава, приет на учредителното събрание на БКД в Браила, където Марин Дринов е избран за действителен член и председател на Дружеството⁴.

Създаването на Дружеството на 12 октомври 1869 г. в Браила и неговият напредък карат Дринов да напише: “Това ме още повече радва, когато си наумявам, че ни у един народ не се е случвало да захваща подобно Дружество при такива обстоятелства, каквито са нашите, и в няколко месеца да се тури в такава действие, както е нашето сега”⁵.

През пролетта на 1870 г. излиза и печатният орган на БКД, наречен “Периодическо списание”(ПС). За него М. Дринов пише една от първите си статии, озаглавена “Нови паметници

¹ Величкова, Цв. Чешко влияние за създаването на Българското книжовно дружество в Браила. // История на държавните институции. – С., 1984, 48-58.

² Златарски, В. Н. Преглед на тридесетгодишната научно-книжовна дейност на проф. М. С. Дринов. // Сборниче за юбилея на Марин С. Дринов, 1869-1899. – С., 1900, с. 43.

³ Миятев П. и Г. Димов. Документи за историята на БКД в Браила. Т.1. – С., 1958 г., с.57.

⁴ Пак там, 47-48.

⁵ Пак там, с. 108.

за историята на българите”. С парите, които Настоятелството на БКД му предплаща, Дринов прави копия на Манасиевата хроника и предприема изследвания за българската история на остров Исхия, където преглежда стари ръкописи, за да открие “някакъв спомен за българската колония, която в XIII и XIV век е живяла на острова”⁶.

Дринов дава своите съвети за преодоляване на трудностите, които среща Настоятелството на Дружеството при провеждането на първото годишно събрание. Те са ясни и актуални: “и у високоцивилизованите народи е мъчно нещо да се нареди и привдигне някое ново дружество в първото му годишно събрание. Най-главното, което за сега трябва да желаем, е да излезе добро събранието на основателите, както и да се оздрави и учвърсти материалната част още по-добре. След това да гледаме да пълним “Периодическото списание” колкото е възможно с по-интересни статии, което е най-главний способ за успешен вървеж”⁷.

Дринов работи задълбочено и прецизно и дълго време не изпраща нищо готово за печат в списанието на Дружеството, защото смята, че над преписите на някои извори за българската история “трябва да се работи още много време преди да се обнародват” и да се подбират за печат “достойни и оздравени трудове”⁸. Ето защо Каравелов и Ботев определят списанието като твърде академично и научно, за да въздейства бързо върху съзнанието на народа. Революционерите демократи обвиняват авторите на статиите в “аполитичност”, в нежелание да издават учебници и един вестник с актуално и достъпно съдържание. “Старите” — едрата търговска буржоазия в Румъния критикуват всяка стъпка на Дружеството и го обявяват за “нескопосно”⁹.

Дринов и останалите действителни членове на Дружеството не са хора на революционните идеи и практика и още в самото начало го създават като истинско научно дружество с цел да се превърне в Академия на науките, такава, каквато имат много европейски народи. В уводната статия на ПС по този повод четем: “Навярно можем да очакваме, щото подир не много време да се преобърне то /Дружеството/ в действителна Академия наук и да стане един от най-великолепните храмове на българската наука”¹⁰. Истината е, че Дружеството помага за формирането на българската нация: изследва правдиво историята и миналото на българския народ, занимава се с проблемите на новобългарския книжовен език от интелектуалната висота, до която малцина българи се извисяват по онова време. Издържано от благотворителност, то няма онази стабилна материална база, която може да му позволи да има и популярна книжовна дейност.

През критичната за Дружеството 1873 г. Дринов се надява, че “това толкова потребно за народа учреждение”¹¹ ще продължи да съществува и работи. Неговите надежди се съживяват, когато съратникът на Левски Тодор Пеев поема ръководството на дружествените работи. Дринов държи постоянно връзка с него и го насърчава в усилията му да запази и укрепи Дружеството. В писмата си до Т. Пеев Дринов препоръчва Ф. Каниц и К. Иречек за сътрудници на ПС¹². Най-голямо впечатление му прави книгата на Иречек “История на българите” и по този повод той му пише: “Вашата слава е и слава на нашия народ”¹³.

През 1875 г. Иречек отстъпва правото на превода на своя труд на БКД¹⁴. Дринов пише рецензия за него и публикува съобщение в три цариградски вестника за превода му на български език и за неговото отпечатване.

Авторитетът на Дринов като учен помага за нарастване популярността на Дружеството и влизането му в контакти с други научни общества. С тази цел през 1871 г. Дринов се среща

⁶ Пак там, с. 82-83.

⁷ Пак там, с. 97.

⁸ Пак там, с. 83.

⁹ Божков, Ст., В. Паскалева и Цв. Тодорова. История на БАН 1869-1969. – С., 1971, с. 25.

¹⁰ ПС на БКД, №1, 1870, с. 6.

¹¹ Документи за историята... Т.1, 360-361.

¹² Пак там, с. 459.

¹³ НА-БАН, ф. 3 к, а.е. 96, л.11а-11б.

¹⁴ НА-БАН, ф. 1к, а.е. 414, л.1-4.

със секретаря на Московския славянски комитет Николай Маклаков, който се нагърбва със задачата да отиде в Браила и Букурещ и “да подеждува на тамошните първенци, за да вземат и те дейно участие в това народополезно дело” и да подпомогнат дейността на българското Дружество¹⁵. Граф Н. П. Игнатиев напълно одобрява това “полезно учреждение” и съчувства на идеята Дружеството да развива и образова народния български дух¹⁶.

Разпространението на “Периодическо списание” убедително свидетелства за научната дейност на членовете на БКД. С цел да популяризира дейността на Дружеството Дринов изпраща на слависта Викентий Макушев трите първи книжки на ПС, за да напише Макушев подробна статия за съдържанието на списанието в “Министерский журнал”. От него той научава за големия интерес на Петербургската и Полската академия на науките в Краков към Дружеството¹⁷. Дринов се грижи списанието да бъде изпратено на: К. Иречек и Патера в Прага, проф. Миклошич и Ф. Каниц във Виена, проф. Леже в Париж¹⁸, проф. Б. Хъждеу в Букурещ¹⁹, Жегота Паули, В. Макушев, Ламански и Нил Попов в Москва²⁰. Професорът от Казанския университет М. П. Петровский живо се интересува от него, секретарят на Югославянската академия на науките В. Ягич му дава висока оценка²¹. Списанието стига до Търново, Свищов, Шумен и др. български и редица румънски градове, до Солун, Одрин, Париж, Британския музей в Лондон, Киевската семинария, Благотворителния славянски комитет в С. Петербург и т. н

През 1876 г. по време на Априлското въстание Дринов е категоричен, че Дружеството трябва да продължи дейността си, а ПС да излиза и да се разпространява. По време на Руско-турската война Дружеството временно спира своята дейност.

До Освобождението на България Дринов израства като зрял учен, който с постоянство и неизменна любов към науката се грижи и за нейната институция — Българското книжовно дружество. Вниманието му е съсредоточено върху съдържанието на всяка книжка от ПС, върху прецизното и художествено оформление (от 1869 до 1876 г. излизат 12 книжки) и върху неговото разпространение. Статиите за участието на славяните и прабългарите в генезиса на българската народност и за историята на българската църква, които младият учен печата, придават сериозен и научен тон на списанието и не напразно то е залог за съществуването на Дружеството през тези тежки емигрантски години.

След сключването на Берлинския договор Дринов, завеждащ Отдела на просветните и книжовни дела в Княжеството, предприема действия заедно с В. Д. Стоянов, В. Друмев и Н. Ценов за пренасянето дейността на Дружеството в България. По решение на събранието на БКД на 28 октомври 1878 г. от Браила в София се изпращат “архивата, библиотеката и разни сборки на Дружеството” чрез Т. Икономов, делегат на Отдела на просвещението²².

Независимо че се връща в Харков, където преподава в университета, М. Дринов поддържа кореспонденция с К. Иречек (който през 1880 г. идва в България и заема поста Министър на народната просвета), в която основен въпрос е просветното и културно издигане на българите. Иречек не е обнадежден от това, което вижда в България, и по този повод пише на Дринов: “Много говорихме за възобновлението на Книжовното дружество, ама кой да пише статии? Хората занимават различни административни постове. Учителите бягат от гимназиите да стават чиновници, за книги и наука се не занимават”²³. Това, което смущава Иречек, е “че сичките са подивели и се занимават с това, което те наричат политика и партии”²⁴. Дринов моли

¹⁵ Документи за историята... Т.1, с. 206.

¹⁶ Пак там, с. 234.

¹⁷ Пак там, с. 230; НА-БАН, ф. 1к, оп. 1, а.е. 171.

¹⁸ НА-БАН, ф. 1к, а.е. 279, л. 1-2.

¹⁹ Неизвестно писмо на М. Дринов до Богдан Хъждеу. // Списание на БАН, 2004, №6, 72-75.

²⁰ НА-БАН, ф. 1к, а.е. 504а.

²¹ Документи за историята...Т.1, 234-235.

²² Снегаров, Ив., П. Миятв, Д. Велева и Л. Костадинова. Документи за историята на БКД. Т. 2, – С., 1966, с. 15.

²³ НА-БАН, ф. 3к, оп. 1, а.е. 96, л. 75-77.

²⁴ Пак там, л. 77.

Иречек да обедини усилията си с В. Друмев и останалите членове и да се намери начин да се възобнови дейността на Дружеството²⁵.

През 1880 г. в България се говори много за Дружеството, но все още нищо не се предприема. “Музей все още не се създава, Библиотеката се помещава в Голямата джамия” — пише Иречек на Дринов. Проектът, който Иречек предлага, е Голямата джамия да стане “Palais d'institutions publiques”, където да се поместят библиотеката, музеят, Министерството на просвещението и Книжовното дружество²⁶.

Като Министър на просвещението Иречек води преписка за прехвърляне на капиталите на Дружеството от Румъния в български банки и уверява Дринов, че ПС ще започне да излиза в София. Чуват се имената на нашите първи учени, които се събират у Иречек: Т. Иванчов, Сп. Вацов, М. Сарафов, Г. Златарски и др., които оформят така наречената школа на Иречек²⁷.

На 2 декември 1880 г. Иречек пише на Дринов, че бившите членове на Дружеството ще се съберат предварително, преди Голямото годишно събрание, и книжка първа на ПС ще съдържа белетристични, юридически и педагогически трудове. Най-важното в писмото е заключението му, че България посреща известието за Дружеството и списанието с “най-голямо съчувствие” и одобрение²⁸.

Дринов гледа на обновлението на Дружеството като на много важна работа, защото “полека около него ще се наберат сериозни просветители, учени деятели, които със солидните си учени трудове немалко ще спомогнат и за скорото премахване на съществуващата в България дивотия и шарлатания” (той отговаря с думите на Иречек в предишното му писмо до него)²⁹.

Дринов е сигурен, че от това Дружество ще се роди Българска академия на науките и Български университет³⁰. За съжаление обаче в този период интелигентният човек живее в свят с тесни научни хоризонти, “където всичката нравствена сила ученият трябва да черпи от себе си”³¹.

На 5 септември 1881 г. на съвещание на членовете на БКД под председателството на М. Дринов в помещението на Народната библиотека се взема решение неговата дейност да започне от началото на 1882 г. Събранието избира за председател на Българското книжовно дружество отново М. Дринов, а също и Привременен управителен комитет с организационен председател В. Д. Стоянов. “Види ми се, че ...възобновихме наистина Дружеството и че работим напред” — пише Иречек на Дринов³². На което Дринов възкликва: “Чест и слава вам и на другите приятели, че посред такива бури можахте да възобновите дейността на Дружеството, бъдещата Академия”³³.

Дринов е сигурен, че българската интелигенция ще се развива свободно, не в робство и в емиграция, а в родината си в демократичен и европейски дух. През 1882 г. той и Иречек привличат към списанието голям кръг учени и писатели като П. Р. Славейков, М. Сарафов, Г. Златарски, А. Т. Балан, П. Пешев, Д. Моллов, Ив. Вазов, С. Миларов, Ст. Михайловски, Н. Козлов, Н. Попович и др. Прочел статиите им в ПС, Дринов възкликва: “Майстори Боже, повечко такива младежи на България”³⁴.

През следващите години БКД минава през организационна криза. Иречек е на мнение, че това “учено тяло” е време да има своя постоянна организация. Голямата му мечта е да работи с Дринов в София за създаването на “достоеен храм на науката”³⁵. На годишното събрание, което

²⁵ Пак там, л. 79-82.

²⁶ Пак там, л. 89.

²⁷ Пак там, л. 93.

²⁸ Пак там, л. 105.

²⁹ Пак там, л. 106.

³⁰ Пак там, л. 115.

³¹ Пак там, л. 110.

³² НА-БАН, ф. 3 к, оп. 1, а.е. 97, л. 2.

³³ Пак там, 12-14.

³⁴ Пак там, л. 18.

³⁵ Пак там, л. 87.

се състои от 30 юли до 8 август 1884 г., Привременният комитет е освободен и за председател на БКД отново е избран проф. М. Дринов, за подпредседател В. Д. Стоянов и за деловодител Т. Пеев. Приет е нов устав, с който се прави реорганизация и се създава възможност за превръщането на БКД в научно учреждение от европейски тип. Тази възможност обаче не е използвана. През октомври Дринов заминава за Харков и този път отсъствието му от България е пагубно за Дружеството. За съжаление, Дринов не може да противодейства от разстояние на разложителната вътрешноорганизационна дейност и успява само да стимулира научната дейност в областта на историята, като печата своите трудове в ПС. Дружеството продължава “да живува без душа”³⁶.

От 1884 до 1898 г. БКД не провежда никакви събрания и дописният член на дружеството д-р Кръстев кани Дринов да дойде в България, за да изпълни своите задължения като негов председател. На поканата Дринов отвърща с печал: “За това преселване отдавна ми копнее и чезне сърцето, но за сега то среща неоторими спънки, които види ми се и за напред няма да се премахнат”³⁷. Дринов дискутира с д-р Кръстев правописния въпрос, настоява да се постави и обсъди въпроса за премахването на правописните разногласия. Във връзка с Дружеството той пише на д-р Кръстев: “Ще ми се да вярвам, че това Дружество, което благополучно прекара няколко опасни кризи, няма да загине и сега”³⁸.

На 30 май 1898 г. съборието на БКД възстановява демократичния принцип за избиране на Управителен съвет. В писмото си до д-р Д. Моллов Дринов пише да изберат председател и подпредседател някой от постоянно живеещите в София членове. Себе си скромно и критично нарича “номинален и безпомощен председател”, а за Васил Д. Стоянов благородно и човешки напомня, че не трябва да се съди строго и че нравствен дълг на Дружеството е да му се отдаде заслуженото³⁹. Дринов възлага големи надежди на колективните обсъждания в главните извънредни и общи събрания, стига те да не се провеждат формално. Защото, според него, “без задружно и устно нагласяване и споразумение между учени българи”⁴⁰ дружествените работи няма да вървят, както трябва.

С протокол на Главното събрание на БКД от 10 ноември 1898 г. Дринов е избран за негов почетен член. На тържественото заседание, състояло се на 23 април 1899 г., за обществени и научни приноси той е награден с орден за граждански заслуги I степен. Заслугите на проф. М. Дринов за създаването и утвърждаването на БКД в Браила, за дейността му в България след Освобождението до 1898 г. са известни и високо оценени.

По-голяма част от документите, които разкриват неговата дейност като основател и пръв председател на БАН, са публикувани. Те се намират в архива на БКД и личния му архив, съхранявани в НА-БАН и БИА-НБКМ, както и в Централния държавен исторически архив в гр. Харков. Публикувана е и по-голяма част от преписката му с проф. К. Иречек; частично е публикувана преписката му с проф. В. Златарски, д-р К. Кръстев, Васил Д. Стоянов, Васил Друмев, Нешо Бончев⁴¹, Кузман Шапкарев⁴², Викентий Макушев⁴³, Адолф Патера⁴⁴. Някои документи от ЦДА (фонд Христо Стоянов и фонд Васил Д. Стоянов) не са публикувани, както и такива от регионални и чужди архиви и от частни колекции. Ето защо много навреме и основателно се работи по международен проект, свързан с издирването и публикуването на епистолярното наследство на М. Дринов у нас, в Русия, Украйна и Европа.

³⁶ Пак там, л. 101.

³⁷ НА-БАН, ф. 47к, а.е. 253, л. 2.

³⁸ Пак там, л. 5-6.

³⁹ Документи за историята ... Т. 2, с. 190.

⁴⁰ Паскалева, В. Цит. съч., с. 32.

⁴¹ Динеков, П. М. Дринов и Нешо Бончев. // Списание на БАН, 1937, №56, 177-239.

⁴² Динеков, П. Писма на Кузман Шапкарев до проф. М. Дринов. // Македонски преглед, 1934, №2; 1935, №3-4; Шишманов, Ив. Кузман Шапкарев и М. Дринов. // Македонски преглед, 1925, № 3, 51-80.

⁴³ Минкова, Л. Преписка на Викентий Макушев с М. Дринов (1869-1878). // Bulgarian Historical Review, 1983, № 1-2, 203-204.

⁴⁴ Архивът на Адолф Патера се съхранява в Литературния архив на Народния музей в Прага /LAPNP/.

В книгата си за М. Дринов Людмила Горина отбелязва, че има нерешени въпроси, засягащи Дринов на поста председател на Българското книжовно дружество⁴⁵. М. Дринов е идеен организатор и председател на БКД от неговото основаване до края на 1898 г. Новите документи ще допълнят отговора на въпроса по какъв феноменален начин неговият авторитет на учен, който в по-голямата част от живота си живее и преподава в Харков, талантливо и научно ръководи близо 30 години БКД, тази авторитетна институция, прераснала през 1911 г. в Българска академия на науките.

---

⁴⁵ Горина, Людмила. Марин Дринов. Историк и обществен деец. – С., Акад. изд. Проф.М. Дринов, 2006, с.15.

**ДИГИТАЛНАТА БИБЛИОТЕКА:
БИЗНЕС МОДЕЛ И ПРАКТИКИ В ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН**
Събина Анева – Зам.-директор на ЦБ на БАН, E-mail: sabina@cl.bas.bg
н.с. д-р Екатерина Панчева, E-mail: ekaterina@cl.bas.bg

I. Увод

“Бизнес” и “библиотека” изглеждат по-скоро несъвместими понятия — комерсиалността има малко общо с интереса към книгите, а и трупането на парични средства не е сред приоритетите на подобен тип културна институция¹. Въпреки това съвременната библиотека, както всяка организация, се нуждае от бизнес модели, за да подобри дейността си.

Централната библиотека на Българската академия на науките (ЦБ на БАН) е първата българска научна библиотека². От самото си създаване нейна основна цел е да изгражда, обогатява и съхранява фонд от научно наследство и да го предоставя на съответните специалисти по възможно по-удобен и съобразен с изискванията на времето начин. В епохата на бурно развитие на информационните технологии и на комуникациите ЦБ заема достойно място сред водещите библиотеки в света, особено след като успешно адаптира една от най-добрите библиотечно-информационни системи (ALEPH500), както и библиографския формат и свързаните с него формати и правила за каталогизация³, използвани от Библиотеката на Конгреса на САЩ.

С настоящата статия представяме бизнес модел на дигиталната библиотека по примера на ЦБ на БАН и посочваме дигиталните ѝ колекции, които са в процес на подготовка и публикуване онлайн. Освен това набелязваме основните проблеми при изграждането на дигитална библиотека и правим изводи за настъпилите промени.

За да изключим възможността от недоразумения, още в самото начало е необходимо да изясним две основни положения:

1. Дигитална библиотека *не е* механично струпуване на дигитални копия. Определяща характеристика и на този тип библиотека, както и на традиционната, са метаданните,

---

¹ От комерсиална гледна точка библиотеките винаги са на загуба. Интересен пример представлява фактът, че абонаментът на ЦБ на БАН за периодични издания, който се извършва за 49-те специални библиотеки към постоянните научни звена на БАН, достига приблизително сумата от един милион лева, докато приходът от читателски карти на същите специални библиотеки е под петдесет хиляди лева.

² Библиотеката е създадена през 1869 г. като колекция от книги към Българското книжовно дружество в гр. Браила, Румъния. През 1911 г. Дружеството се преименува на Българска академия на науките.

³ Става дума, от една страна, за формат MARC21 (MARC е съкращение от MACHine-Readable Cataloguing ‘Машинно-читаемо каталогизиране’), а от друга за правилата AACR-2 (т.е. Anglo-American Cataloguing Rules, 2nd Edition ‘Англо-американски правила за каталогизиране, второ издание’). Сrv. <http://www.loc.gov/marc/> и <http://www.aacr2.org/>.

с помощта на които се организира съхраняваната информация. Дигиталните метаданни в случая (библиографски, оторизирани записи, използването на маркиращи езици от типа на SGML и XML⁴) дават широки възможности за търсене не само в електронния каталог, но и в самите текстове и това ги прави качествено различни от метаданните на книжен носител.

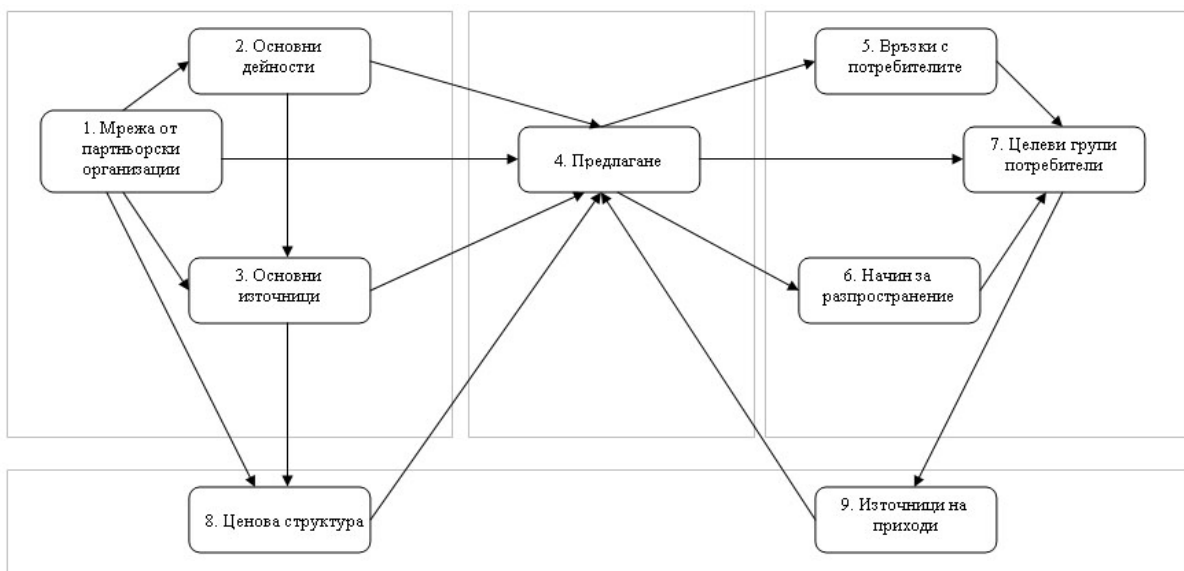
2. Няма и не би могло да има рязко разграничаване между традиционна и дигитална библиотека и то не само защото и двете съхраняват “записана информация, организирана по определени критерии”, и осигуряват достъп до тази информация⁵, като взаимно се допълват, а и защото в наше време целият информационен поток е двустранен — и на книжен носител, и онлайн⁶. В наблюденията си не разграничаваме двата типа библиотеки, а по-скоро обсъждаме трансформационните процеси, които протичат в ЦБ.

II. Бизнес модел на дигитална библиотека

Анализът ни е базиран на бизнес модела на Александър Остърюолдър⁷. Използваме неговата схема и я съпоставяме с ЦБ на БАН. Така получаваме моментна картина, по-точно скица на основните бизнес процеси, свързани с изграждането на дигитална библиотека.

Избрахме именно този модел, защото той синтезира различни концепции и типове бизнес модели в един референтен модел, който е доказано приложим на практика⁸.

Фиг. 1: Референтен модел на Остърюолдър

Моделът на Остърюолдър е изграден от четири основни блока: инфраструктура, предлагане, потребители⁹ и финанси. Вътре в тези блокове са помесени съответно девет елемента, като взаимозависимостите между тях са показани със стрелки.

⁴ SGML (т.е. *Standard Generalized Markup Language* ‘Стандартен обобщен маркиращ език’) и XML (т.е. *eXtensible Markup Language* ‘Разширяем маркиращ език’). Сrv. http://www.slav.uni-sofia.bg/LiliJournal/archive/LiLi1/gentleSGMLbg.html#body.1_div.2 и <http://www.oasis-open.org/home/index.php>

⁵ Сrv. определеното за библиотека у **Кръстев 2005: с.10.**

⁶ Едно от проявленията на този двустранен процес е публикуването на периодични и непериодични издания едновременно и в традиционния книжен вариант, и в електронен формат.

⁷ Сrv. напр. Остърюолдър 2005 или <http://www.slideshare.net/Alex.Osterwalder/business-model-innovation-matter/>.

⁸ Вж. подробности на http://en.wikipedia.org/wiki/Business_model, особено в частта “Conceptualization”.

⁹ Поради спецификата на библиотеката като културна институция при превода на схемата на Остърюолдър леко изменихме някои термини — напр. clients преведохме с „потребители”, distribution channel с „начин на разпространение”.

Елементите, пряко съотнесени с **инфраструктурата**, са:

1. Мрежа от партньорски организации

ЦБ на БАН поддържа вътрешно сътрудничество с четиридесет и деветте *специални библиотеки* към постоянните научни звена (ПНЗ) на БАН и по този начин изгражда академичната библиотечна мрежа¹⁰.

Международният ѝ обмен на публикации е един от най-развитите в България. Активно се контактува с над хиляда и двеста *организации* от седемдесет и три държави¹¹ — на тях ежегодно се изпращат около седемстотин двадесет и девет екземпляра монографии и петнадесет хиляди екземпляра периодични издания. От своя страна ЦБ на БАН получава повече от хиляда и седемстотин заглавия книги и две хиляди и сто заглавия периодични издания. Един от най-важните ѝ партньори е Библиотеката на Конгреса на САЩ, с която се обменят библиографски записи и се предвиждат поредица от съвместни инициативи.

Други партньори на ЦБ на БАН са *международни информационни центрове* от ранга на Онлайн компютърния библиотечен център¹² и *институции* като Международната банка за възстановяване и развитие, т.е. Световната банка¹³.

Не на последно място, в рамките на няколко *многонационални европейски проекта*, а именно MINERVA ЕС, MICHAEL¹⁴ и ATHENA, Библиотеката влиза в партньорски взаимоотношения с поредица от водещи библиотеки, музеи, архиви, информационни центрове, софтуерни фирми и т.н.

2. Основни дейности на библиотеката

ЦБ на БАН изгражда и *съхранява фонд* от научна литература на книжни и други носители, онлайн и офлайн бази данни и колекции от дигитални библиотечни документи. Тя *поддържа интегрираната библиотечна система ALEPH500*, като я адаптира към специфичните нужди на академичната библиотечна мрежа; *обменя библиотечни документи и библиографски записи* с библиотеки у нас и в чужбина. ЦБ на БАН има опит в изграждането и активното участие в наши и международни *информационни мрежи и проекти*. Осъществява *научноизследователска, научно-приложна, издателска¹⁵ и внедрителска дейност*, а се стреми също да *съдейства за продължаващото образование на библиотекари, студенти и др.*

3. Основни източници

Фондът на ЦБ на БАН не е еднороден. Освен многобройните колекции от периодични и непериодични издания, копията на ръкописи (на микрофилми, фотокопия или ксерокопия) и личните сбирки Библиотеката създава и публикува онлайн дигитални колекции. В този случай не винаги дигиталните колекции имат съответствие на хартиен носител (или на микрофилми).

---

¹⁰ ЦБ извършва централизирано комплектуване, каталогизация и международно заемане, а обслужването се извършва в съответните специални библиотеки към ПНЗ на БАН, т.е. максимално удобно за потребителите на информация.

¹¹ Сред тях са: Библиотеката на Конгреса на САЩ, Британската библиотека, Библиотеката на Руската академия на науките, Библиотеката на Унгарската академия на науките и др. Срв. и Анева и Аргирова-Герасимова 2007.1: с.32.

¹² OCLC — Online Computer Library Center. Вж. сайта му на <http://www.oclc.org/global/default.htm>.

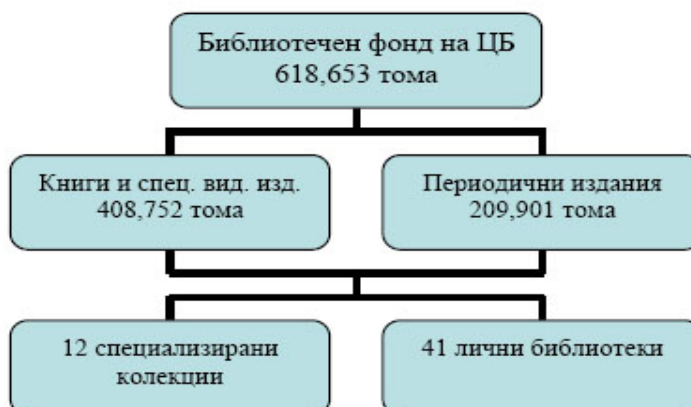
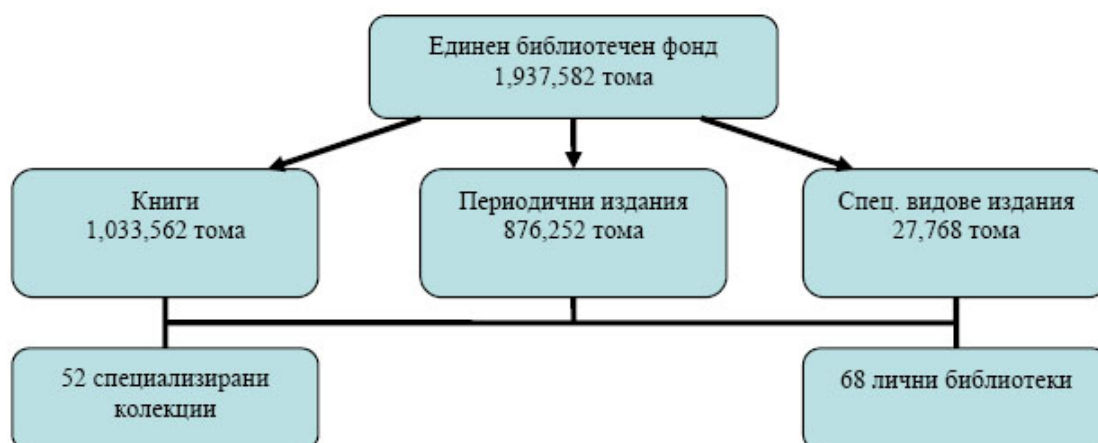
¹³ ЦБ на БАН е регионална библиотека на Световната банка и в качеството си на такава получава пълен депозит от изданията ѝ.

¹⁴ За проекта вж. следната статия в Уикипедия <http://bg.wikipedia.org/wiki/MICHAEL> (и на български). Българският портал на MICHAEL е на следния адрес: <http://michael-culture.cl.bas.bg/index.html?curlang=fr>. Каталогизирането на български дигитални колекции и преводът на корпуса от текстове в официалния сайт на проекта (<http://www.michael-culture.org/bg/home>) са осъществени от ЦБ на БАН на доброволни начала.

¹⁵ ЦБ на БАН развива традициите си в публикационната дейност и продължава да издава монографии, справочници, библиографии, био-библиографии, каталози и периодични издания — Проблеми на специалните библиотеки; Българистика/Vulgarica; Информационен бюлетин.

А. Източници на традиционен книжен носител¹⁶:

Фиг. 2: Библиотечен фонд¹⁷

Б. Дигитални източници¹⁸:

✓ Онлайн (на сайта на ЦБ)¹⁹

* 5 периодични издания (<http://cl.bas.bg/spisaniya-publikuvani-v-nashiya-sait>, <http://cl.bas.bg/about-central-library/bulletin-of-central-library-of-bas/bulletin-of-central-library-of-bas> – последното няма книжно съответствие)

* 1 база данни за съвременно българско изкуство (<http://art.cl.bas.bg/indexcl.html>)

* 1 дигитална изложба (<http://cl.bas.bg/dipl/Miscellaneous/popov/popov.html>)

✓ В процес на дигитализация са:

* микрофилми на средновековни ръкописи от ЦБ на БАН и Британската библиотека — дигитализирани са около 250 копия, предстои обработката на десет пъти повече микрофилми;

* български периодични издания 1844 - 1944 — начален стадий на дигитализация (тестово са дигитализирани първите течения на няколко заглавия);

* редки и ценни книги — начален стадий на дигитализация (над 50 заглавия);

* копия от архивни документи — направени са 635 дигитални копия на писма, сним-

¹⁶ Схемите, описващи съдържанието на библиотечните фондове, са препечатани от Брошурата на ЦБ на БАН (публикувана е на сайта на ЦБ — <http://cl.bas.bg>)

¹⁷ Единният библиотечен фонд е общият фонд на специализираните библиотеки към ПНЗ на БАН, управляван от ЦБ. Втората схема представя колекциите, съхранявани в самата ЦБ.

¹⁸ Вж. по-подробно Анева 2008.

¹⁹ <http://www.cl.bas.bg>

ки, грамоти, преводи и др. на българската част от архива на италианския ерудит, славист и преводач от 22 езика Луиджи Салвини²⁰; изображенията са класифицирани и предстои публикуването им в интернет като самостоятелна дигитална колекция.

✓ Предстои дигитализацията на:

* зле запазените и често ползваните библиотечни документи от единния библиотечен фонд.

Вторият корпус в бизнес модела на Остъруолдър е свързан със сферата на **предлагането**.

4. Предлагане

Библиотечно-информационното обслужване, предлагано от ЦБ на БАН, схематично е представено в следната таблица:

Фиг. 3: Библиотечно-информационно обслужване

ТРАДИЦИОННО	ДИГИТАЛНО
Търсене във фишов каталог: - Азбучен - Систематичен - Топографски - Инвентарен	Търсене в електронен каталог: Големи възможности за търсене в зависимост от качеството на предварителната информация и поставените цели; филтриране, маскиране, ползване на булеви функции и т.н.
Изпълнение на поръчката: - Наличност/липса на библиотечен документ - Доставка (човешки фактор, транспорт, време и др.)	Изпълнение на поръчката (автоматично): - Наличност/липса на дигитализиран библиотечен документ - Доставка (интернет достъп, приложни програми и др.)
Ползване на библиотечния документ: - в читалня/за дома само от един читател зависи от: - физическото състояние на библиотечния документ, - помещение, - осветление, - шумов фон, - работното време, - обслужващ персонал и т.н.	Ползване на библиотечния документ: - от IP-пространството на БАН - едновременно ползване от повече от един потребител зависи от: - характеристиката на дигиталното копие - хардуер - софтуер - интернет
Връщане на библиотечния документ: - срокове - работно време - обслужващ персонал - глоба за просрочване	

Елементите, пряко свързани с третия блок — сферата на **потребителите**, са следните:

5. Връзки с потребителите

Обръща се специално внимание за *популяризиране* дейността на ЦБ на БАН с цел ползвателите да бъдат по-добре информирани особено по отношение на възможностите, които им се предоставят. От 1997г. се поддържа самостоятелна уеб-страница, на която, освен достъпа до електронния каталог и други информационни услуги, се предоставя и информация за историята, структурата и личния състав на библиотеката, за актуални събития, които се провеждат в нея и т.н.²¹ Последните инициативи в тази насока са най-новите електронни издания:

* Информационен бюлетин на ЦБ на БАН²² – излиза от март 2007г.;

²⁰ Архивът се пази от проф. Джузепе Дел'Агата във Факултета по славистика на Университета в Пиза.

²¹ Вж. <http://cl.bas.bg/za-centralna-biblioteka-1>

²² Вж. <http://cl.bas.bg/about-central-library/bulletin-of-central-library-of-bas/bulletin-of-central-library-of-bas>

* Информационна брошура (на български и английски език)²³ — май 2008г.;

* партньорските организации, с които активно работим, ни цитират в сайтовете си: от СБИР (http://www.lib.bg/link_bibl.html), от библиотеки в България (<http://mail.nacid-bg.net/bgnew/librariesbg.shtml>) и от чужбина (<http://www.loc.gov/rr/international/european/bulgaria/resources/bg-libraries.html>); по инициатива на фирма Canteck бяхме поканени да споделим опыта си при изграждането на дигиталната им библиотека на Vait Exro тази година и ще изнесем презентация на техния щанд;

* поддържа се мейлинг листа, чрез която се информират потребителите за новините в Библиотеката.

Ежедневната работа на библиотекарите, разбира се, включва и *директна комуникация* с потребителите на информация:

* в процеса на обслужване;

* в дните на отворените врати — два пъти годишно по повод 11 май (Ден на библиотекаря) и 12 октомври (на тази дата се чества създаването на БАН);

* при представянето на нови книги;

* при обучение на читателите за работа с предлаганите информационни продукти.

6. Начин на разпространение

Начините, чрез които се разпространяват библиотечните документи, са два основни типа: *на книжен носител* и *по електронен път*. Вторият начин предоставя широки възможности за разпространение на информация и за по-специализирано търсене онлайн (чрез IP пространството на БАН).

7. Целеви групи потребители

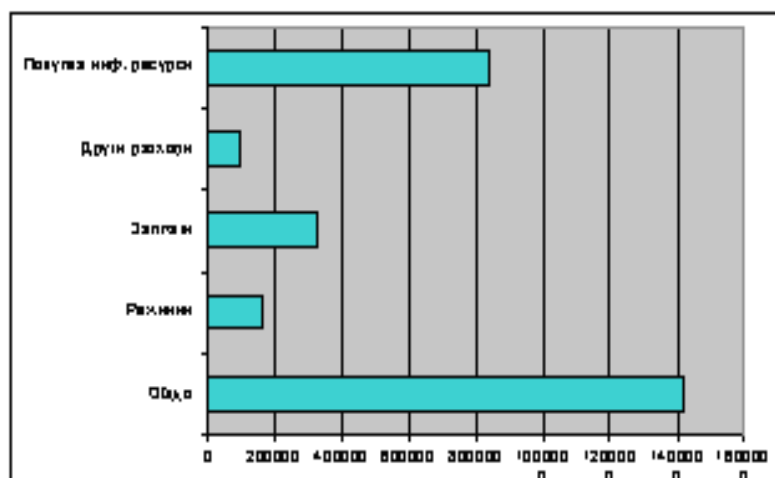
От самото си създаване до сега ЦБ на БАН се стреми да задоволява информационните потребности на учените в България, на преподаватели, специалисти, студенти, граждани.²⁴

Финансовата част на бизнес модела е обвързана с два основни елемента, а именно ценовата структура и източниците на приходи.

8. Ценова структура

Присъщите разходи на ЦБ на БАН са свързани с поддръжката на сградния фонд, на хардуер и софтуер и на фонд работна заплата. Финансови средства са необходими и за комплектуване на книги и периодични издания, за поддръжка на международния обмен на публикации и т.н. Не на последно място са режимните, транспортните и пощенските разходи, както и разходите за консумативи. Разбира се, огромната част от присъщите разходи отиват за покупка на информационни ресурси.

*Бюджет към 2007г.*²⁵

²³ Вж. <http://www.cl.bas.bg/>

²⁴ Вж. **Правилник 2005**.

²⁵ Схемата, за бюджета е препечатана от Брошурата на ЦБ на БАН (публикувана е на сайта на ЦБ — <http://cl.bas.bg>)

Извънредните разходи са необходими при евентуални случаи на природни бедствия, трудови злополуки, инфлация и за други непредвидени и непланови разноски.

9. Източници на приходи

Традиционните приходи в библиотеката идват от читателските карти и от дейностите, свързани с междубиблиотечното заемане, копирането на библиотечни документи, справочно-библиографското и информационно обслужване и т.н.

Нови начини за придобиване на допълнителни средства са услуги от типа на: заявяване и доставяне на библиотечни документи по електронен път²⁶; обмен на електронни библиографски данни (OCLC); обмен на други метаданни като тезауруси, нормирани речници, оторизирани записи и др.; обмен на дигитални копия и т.н.

III. Дигитални колекции

Началото на първата дигитална колекция на ЦБ на БАН се положи през 2005г. с проекта „*Машинно-читаемо описание и каталог на ръкописи на кирилица*”, съвместен с Института за литература на БАН и Британската библиотека²⁷. До момента са каталогизирани над 250 дигитални копия на средновековни ръкописи от 6 библиотеки в България, Русия и Великобритания. На базата на богатата микрофилмова сбирка на ЦБ се планира още около 2400 микрофилма²⁸ да бъдат дигитализирани и каталогизирани.

Дигитализацията на редки и ценни книги започна през 2007г. с обработката на *личната библиотека на Феликс Каниц (1829-1904)*, която съдържа над 800 заглавия (от периода между 1693г. до началото на ХХ век) на 8 езика. Колекция „*Старопечатни книги в ЦБ на БАН (1806 – 1878)*“ съдържа над 600 заглавия в повече от 900 екземпляра, а колекция „*Руска имперска книга (1700 – 1917)*“ — над 3500 руски книги.²⁹

В процес на активна подготовка за стартиране е проектът за дигитализация на колекция „*Български периодични издания в библиотеките на БАН (1844 – 1944)*“³⁰, която съдържа над 1000 заглавия, и на колекция „*Академична периодика*“³¹.

Публикувани на уеб-страницата на Библиотеката са: база данни „*БАН. Членове и ръководство (1869–2008)*“ (http://aleph.cl.bas.bg:80/F/PYA5E4UMRMVKY4PL3UY4JM19JUK3I-33SNI8V7QCTFKLJD2YF3-02829?func=find-b-0&local_base=ACAD1), колекция „*Bulgarian Art Collector*“ (<http://art.cl.bas.bg/indexcl.html>) и *виртуална изложба на Христо Попов* (<http://cl.bas.bg/dipl/Miscellaneous/popov/popov.html>).

IV. Изводи

В резултат на представения бизнес модел, приложен към практиката на ЦБ на БАН, направихме следните по-важни изводи за изграждащата се дигитална библиотека:

1. Забелязва се **РАЗШИРЯВАНЕ** на мрежата от партньорски организации и е необходимо то да продължава, за да се постигне още по-мощно сътрудничество и обмен на информация на всяко равнище — вътрешно (в рамките на БАН) и външно (в България и чужбина);

2. **ТРАНСФОРМАЦИЯТА** на типа дейности води към по-нататъшно **ОПРОСТЯВАНЕ** на библиотечно-информационната работа;

3. Върви се към **НЕОГРАНИЧЕНО** откъм **ВРЕМЕ**, **МЯСТО**, **БРОЙ** на читателите ползване на източниците и се намалява рискът от злоупотреби с библиотечните документи;

²⁶ В библиотечните среди е възприет и англоезичния термин за този вид услуга — Document Delivery Service (DDS).

²⁷ Подробности за този проект вж. напр. у **Анева 2008: 46-48.**

²⁸ Съответните средновековни ръкописи по произход са: български, руски, сръбски, гръцки, латински, грузински, арабски и др. и оригиналите им се съхраняват в над 50 книгохранилища в 22 държави.

²⁹ Подробно за дигиталните проекти на ЦБ на БАН вж. у **Анева 2008.**

³⁰ Началото на тази база данни се постави с публикуването на **Каталог 2007.**

³¹ Проектът „Академични периодични издания“ беше стартиран в началото на 2007г. Неговата основна цел е, с помощта на Академичното издателство „Проф. Марин Дринов“ и на други издателства, електронният каталог на ЦБ да се превърне в портал към електронните версии на периодичните издания на БАН.

4. Дигитализацията на ръкописи и редки издания увеличава възможностите за тяхната **КОНСЕРВАЦИЯ** и евентуална **РЕСТАВРАЦИЯ**;
5. Постепенно се преминава към **ИНДИРЕКТНА КОМУНИКАЦИЯ** с потребителите и към тяхното самообслужване;
6. **ОНЛАЙН** начинът на разпространение **ОБЛЕКЧАВА** потребителите;
7. Целевите групи потребители остават същите, но се **УВЕЛИЧАВА БРОЯТ ЧИТАТЕЛИ** у нас и в чужбина;
8. Поддръжката на дигитална библиотека е на качествено ново ниво;
9. **УВЕЛИЧАВАТ** се възможностите за източници на **ПРИХОДИ**.

Разбира се, тепърва ще възникват *проблеми* при изграждането и поддръжката на дигитална библиотека. Списък на по-важните от тях на този етап представяме по-долу:

- ✓ Начална инвестиция и поддръжка на хардуер, софтуер и специални програмни продукти;
- ✓ Организиране на необходимото обучение поради липса на подготвени кадри;
- ✓ Поддръжка на дигиталните копия в съответствие със съвременните софтуерни изисквания;
- ✓ Начин на организиране на информацията — стандартизация, унификация, възможности за мапинг и др.

В заключение бихме искали да отбележим, че живеем във време на трансформация на библиотечната професия. Библиотекарят винаги е бил и ще бъде човек, който успява да съчетае интердисциплинарния си усет към знанието с умения да стандартизира и класифицира огромното многообразие от информация. Днес предизвикателството към него е още по-голямо, защото от него се изисква да развие оптимално структурно мислене, характерно за хората с абстрактна мисъл. Библиотеките вече не могат да съществуват без наличието на систем-библиотекари, систем-администратори, мрежови специалисти, специалисти в областта на базите данни, уеб-дизайнери и др. под., които до скоро не бяха свързани с тях.

Освен това, тези традиционни по своята същност институции днес се развиват интегрирано с едни от най-динамичните технологии — информационните. В този смисъл практиката налага трансформирането не само на фундаменталното образование по библиотекарство в университетите, но и продължаващото усъвършенстване на професионалните умения в самите библиотеки. Постоянно подобряващите се версии на библиотечно-информационните системи, промените във форматите за каталогизиране и свързаните с тях правила изискват вътрешна динамичност и стремеж към самоусъвършенстване у библиотекаря. Ползвателите на информация очакват от библиотеките все по-голяма информираност, гъвкавост и съпричастност към техните нужди, иначе не биха търсили услугите им при наличието на мощните интернет търсачки като Google, Yahoo, Alta Vista и др.

Цитирана литература

- Анева 2007:** Анева, Събина. Проекти на Централната библиотека на БАН. // Информационен бюлетин. Централна библиотека на БАН, 1, 2007. № 7 (7), септември 2007, с. 5. (URL: <http://cl.bas.bg/za-centralna-biblioteka-1/byuletin-na-cb-na-ban/broi-7-7-godina-456-septemvri-2007-g>.)
- Анева 2008:** Анева, Събина. Дигиталната библиотека. Проектни инициативи в Централната библиотека на Българската академия на науките. // Годишник на Български информационен консорциум, 2007. — София: Български информационен консорциум, 2008, 45-51.
- Анева и Аргирова-Герасимова 2007.2:** Анева, Събина и Мария Аргирова-Герасимова. Общодостъпен електронен каталог на Централната библиотека на БАН в интернет. Ръководство. // Информационен бюлетин. Централна библиотека на БАН, 1, 2007,

- Анева и Аргирова-Герасимова 2007.1:** Анева, Събина, Мария Аргирова-Герасимова. Международен книгообмен Централной библиотеки Болгарской Академии наук с научными библиотеками России. Современные тенденции. // Научная книга на постсоветском пространстве: Материалы II Международной научной конференции (Москва, 19-21 сентября 2007г.) : В 2 ч. / Сост. Д. Н. Бакун, М. А. Ермолаева. — Москва : Наука, 2007, ч. 1, 32-36.
- Каталог 2007:** Български периодични издания в библиотеките на Българската академия на науките 1844-1944 : Каталог. Състав. : Мария Аргирова-Герасимова, Йорданка Безлова, Капка Николова, Каталина Маринова, Величка Рафаилова, Величка Милчева; Отг. ред. Динчо Кръстев; Ред. : Мария Аргирова-Герасимова и Събина Анева. — София : Авангард, 2007. — 144 с.: ил.
- Кръстев 2005:** Кръстев, Динчо. Централната библиотека на БАН — настояще и бъдеще. // Библиотеките на Българската академия на науките : Справочник 2005. — София, 2005, с. 9-32.
- Остъруолдър 2005:** What is a Business Model? — Business Model Design and Innovation. <http://business-model-design.blogspot.com/2005/11/what-is-business-model.html>
- Правилник 2005:** Правилник на Централната библиотека на Българската академия на науките. // Библиотеките на БАН: Справочник. 2005. / Съст. ст.н.с. д-р Мария Аргирова; Ред. Събина Анева. — София, ЦБ на БАН, 2005, с 103-107.

ОТДЕЛ „БИБЛИОГРАФСКО-ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ” при ЦБ на БАН
ст.н.с. д-р Никола Казански — ръководител на отдел „Библиографско-информационно обслужване”, Email: refer2@cl.bas.bg

Основните функции на отдел „Библиографско-информационно обслужване” са неразривно свързани с дейността на Централната библиотека на БАН като многоотраслова научна библиотека за обслужване на българската наука и образование. Понастоящем те се свеждат до:

1. Библиографски подбор и комплектуване на **справочния фонд**. Освен общите енциклопедични справочници има богата колекция от специализирани справочници за български и чуждестранни учени, научни институции и висши учебни заведения. В подръчния фонд има пълни течения от основните серии на българската национална библиография (книги и статии).
2. Библиографско издирване, подбор на информацията и поддържане на **справочно-библиографски картотеки и бази данни**, по-важни от които са:
  - Членове на БАН — в три поредици (академици, член-кореспонденти и чуждестранни членове);
  - “БАН в пресата”;
  - “Българска академия на науките. Нормативни документи, научен състав, структурни звена, издавани периодични издания” — българска и английска версия;
  - “Българска академия на науките. Очерк” — българска и английската версия;
  - “Юбилейни дати в историята на БАН 1869-1997 г.”;
  - “Българска академия на науките. Членове и ръководство 1869-2004”;
  - “Експерти по екология от БАН”;
  - “Български научноизследователски и висши учебни заведения” — английски вариант;

- „Чуждестранни българисти“ — включва над 1000 учени;
- „Немски исторически фондове в академичната библиотечна мрежа /на БАН/“;
- „Хенрик Ибсен в България“ — анотирана библиография на преводи на произведенията му и литературна критика за него;
- „Hungarica“ — текущо актуализиране в ALEPH;
- „Руската имперска книга в библиотечните фондове на БАН“.

3. **Био-библиографски** и информационни справки (устни и писмени) за различни потребители в страната и чужбина, сред които са Ръководството на БАН, Президентството и Конституционният съд на България, Отделът за Източна Европа и славянските страни на Британската библиотека, Френската национална библиотека, Библиотеката на Конгреса на САЩ, американски университети и други академични институции, правителствени учреждения, частни фирми и лица. Справките се извършват от и на български и няколко европейски езика.

4. Консултации по теория и практика на специалната библиография и справочно-информационната дейност.

5. Изготвяне на справочно-библиографски и информационни издания, между които:

- Информационен бюлетин „Българистика/Vulgarica“ — от 2000 г.,
- Централна библиотека на БАН. Информационен бюлетин. — от м. март 2007 г.,
- „Българска академия на науките. Справочник 2007 г.“ — българска и английска версия,
- „Празникът на Освобождението по страниците на българските вестници (1885-1944)“, (С., 2008),
- „Обявяването на независимостта на България през 1908 г. по страниците на българските вестници“, (С., 2008),
- „Чуждестранна българистика през XX век. Енциклопедичен справочник“, (С., 2008).

6. Организиране и провеждане на представителни прояви и връзки с обществеността — подготовка и участие на БАН в научно-технически изложби (над 30 изложби годишно), Ден на отворените врати на БАН и на ЦБ (м. май) и други национални и международни прояви.

7. Поддържане и актуализиране на базата за авторска отговорност в автоматизираната библиотечна система ALEPH.

8. Участие в национални и международни научноизследователски проекти като:

- „Новите информационни технологии в библиотеките на Академията“ /БАН и Унгарската Академия на науките/ — от 2004 г.
- „Руската емиграция в България (1878-2006)“ — от 2008 г.

Освен това в отдела се извършва преводаческа и редакционна работа от и на български, руски, английски, френски и унгарски език.

Работещите в отдела се стремят да извършват ефективно обслужване на потребителите, като използват най-новите достижения на библиотечно-информационните технологии, както и да поддържат висока професионална, езикова и общокултурна подготовка.

ПРЕДСТОЯЩИ ГОДИШНИНИ НА ЧЛЕНОВЕ НА БАН (1869–2008)

Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg

02 ноември

20 г. от смъртта на **ДИМО ВЕЛЕВ ФИЛЕВ** (04.06.1903—02.11.1988), хидроинженер.

Член-кореспондент (1947), академик (1971).

02 ноември

130 г. от рождението на **ДМИТРИЙ КОНСТАНТИНОВИЧ ЗЕЛЕНИН** (02.11.1878—31.08.1954), руски етнограф, диалектолог и фолклорист.

Чуждестранен член (1946).

04 ноември

135 г. от рождението на **МИХАИЛ ПОПОВИЛИЕВ** (04.11.1873—20.12.1928), юрист.

Действителен член (1906).

05 ноември

10 г. от смъртта на **МИЛКО БОРИСОВ ИВАНОВ** (18.02.1921—05.11.1998), физик.

05 ноември

40 г. от смъртта на **ФРАНЦ ДЪОЛГЕР** (04.10.1891—05.11.1968), немски византолог.

Чуждестранен член (1942).

06 ноември
70 г. от рождението на **ЙОРДАН АЛЕКСИЕВ ЙОРДАНОВ** (06.11.1938),
лекар-антрополог.
Член-кореспондент (2004).

07 Ноември
90 г. от рождението на **ГЕОРГИ ПЕТРОВ ГЪЛЪБОВ** (07.11.1918—
06.08.1982), лекар-невроморфолог.
Член-кореспондент (1974).

08 ноември
55 г. от смъртта на **БОГОМИЛ МИНКОВ РАДОСЛАВОВ** (04.07.1881-
08.11.1953), минен инженер-маркшайдер.
Дописен член (1929).

10 ноември
10 г. от смъртта на **АТАНАС ВАСИЛЕВ НАТЕВ** (25.04.1929—10.11.1998),
литературовед и изкусовед.
Член-кореспондент (1995).

13 ноември
190 г. от рождението на **МИХАИЛ НИКИФОРОВИЧ КАТКОВ**
(13.11.1818—01.07.1887), руски публицист.
Чуждестранен член (1884).

15 ноември
100 г. от рождението на **ЛЮБОМИР КРЪСТАНОВ КРЪСТАНОВ**
(15.11.1908—08.05.1977), метеоролог и геофизик, общесвен деец.
Член-кореспондент (1947), академик (1961), заместник-председател (1959-
1961), и.д. председател (1961-1962), председател на БАН (1962-1968).

15 ноември

70 г. от смъртта на ПЕТЪР НИКОВ ПОПОВ (19.05.1884—15.11.1938), историк-медиевист.

Дописен член (1923), действителен член (1937).

16 ноември

110 г. от смъртта на ГАВРИЛ БАЕВ КРЪСТЕВИЧ (1817—16.11.1898), юрист, общественик и политик.

Почетен член (1871).

19 ноември

100 г. от рождението на МИХАИЛ ТРИФОНОВИЧ ЙОВЧУК (19.11.1908—12.01.1990), руски философ.

Чуждестранен член (1972).

20 ноември

195 г. от рождението на ФРАНЦ КСАВЕР МИКЛОШИЧ (20.11.1813—07.03.1891), словенски езиковед-славист, основател на сравнителното славянско езикознание.

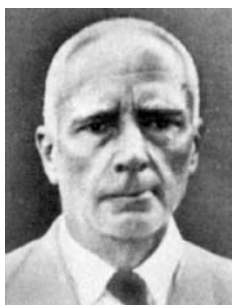
Чуждестранен член (1884).

20 ноември

45 г. от смъртта на ЯНОШ МЕЛИХ (16.09.1872—20.11.1963), унгарски езиковед-славист.

Чуждестранен член (1942).

21 ноември

125 г. от рождението на НИКОЛАЙ АНДРЕЕВ СТОЯНОВ (21.11.1883—09.10.1968), ботаник.

Дописен член (1929), действителен член (1938), главен научен секретар на БАН (1956-1959).

22 ноември

60 г. от смъртта на **ЯНАКИ СТЕФАНОВ МОЛЛОВ** (02.11.1882—22.11.1948), агроном, общественик и държавен деец. Дописен член (1935), редовен член (1941).

22 ноември

135 г. от рождението на **МАТЕО ДЖУЛИО БАРТОЛИ** (22.11.1873—23.01.1946), италиански езиковед, основател на неолингвистичната школа.

Чуждестранен член (1932).

23 ноември

115 г. от смъртта на **СТОЯН ИВАНОВ ЧОМАКОВ** (1819-23.11.1893), лекар, общественик.

Дописен член (1881), почетен член (1884).

24 ноември

135 г. от рождението на **ЙОСИФ МАКСИМОВ ФАДЕНХЕХТ** (24.11.1873—27.10.1953), юрист и общественик.

Действителен члан (1906).

25 ноември

180 г. от рождението на **ФРАНЉО РАЧКИ** (25.11.1828—13.02.1894), хърватски историк, историк на литературата, славист, политик, католически свещеник.

Чуждестранен член (1884).

27 ноември
90 г. от рождението на **БОРИС ЕВГЕНИЕВИЧ ПАТОН** (27.11.1918), руски инженер-металург-електрозаваряване.
Чуждестранен член (1969).

28 ноември
45 г. от смъртта на **ДИМИТЪР ПЕТРОВ ОРАХОВАЦ** (28.09.1892—28.11.1963), лекар-физиолог.
Редовен член (1946), научен секретар на БАН (1949-1953).

28 ноември
145 г. от рождението на **НИКОЛА САВОВ БОБЧЕВ** (28.11.1863—23.03.1938), просветен деец, фолклорист, славяновед и публицист.
Дописен член (1898), действителен член (1902).

28 ноември
25 г. от смъртта на **ЯРОСЛАВ АЛЕКСАНДРОВ ТАГАМЛИЦКИ** (11.09.1917—28.11.1983), математик.
Член-кореспондент (1961).

НОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ ВЪВ ФОНДА НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН

Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg

АКО нямаш мечти... : Сборник с участието на творци, родени или работили в община Стралджа / Състав. Тенко Тенев [и др.] ; Ред. Димитър Бечев. — Ямбол : Светлина, 2007. — 173 с. : ил. ; портр. ; фотогр.
ISBN 9789548850667
System number [000101293]

АСМАН, Ян. Мойсей египтянина : Една следа в историята на паметта / Ян Асман ; Прев. от нем. ез. Стоян Гяуров. — София : ЛИК, 2005. — 420 с. : Бележки с. [327]-404 ; Показалец с. [405]-419
ISBN 9546076953
System number [000100855]

БАНКОВА, Мария. Капричи : [Стихове] / Мария Банкова. — София : Валди, 2008. — 47 с.
ISBN 9789549573053
System number [000100368]

БЕЙДЖЪНТ, Майкъл. Свитъците на Исус : Разкриване на най-голямата мистификация в историята / Майкъл Бейджънт ; Прев. от англ. ез. Надежда Розова. — Пловдив : Хермес, 2006. — 320 с. : сн. ; Бележки с. 295-310 ; Азб. показалец с. 311-318 ; Библиогр. с. 288-294
ISBN 9789542605751
System number [000101511]

БИКОВ, Михаил Максимов. Колко тежи диригентската палка? / Михаил Максимов Биков. — Шумен : Регионална библиотека Стилиян Чилингиров — Шумен, 2007. — 160 с. : прил. ; 16 с. портр.
ISBN 9789549199376
System number [000101283]

БРАДФОРД, Барбара Тейлър. Тайната на Ема / Барбара Тейлър Брадфорд ; Прев. от англ. ез. Цветана Генчева, Теодора Давидова. — София : Ера, 2007. — 359 с.
ISBN 9789549395884
System number [000101503]

БРАНЕВ, Веселин. Следеният човек : Спомени, предизвикани от документи / Веселин Бранев. — София : Фама, 2007. — 439 с. : ил. ; прил. ; Термини и абривиатури ; Документи (с. 423-439)
ISBN 9789545972836
System number [000100375]

БУЧКОВ, Николай Петров. Късопамятник, видно и чуто... : Кн. 4. Мрежата, видно и чуто / Николай Бучков. — [Пловдив] : [Б. изд.], [б. г.]. — 216 с. : портр. ; факс.
ISBN 9789549211733
System number [000101268]

БЪЛГАРИЯ. [Закони и др. п.] Закон за корпоративното подоходно облагане : Практико-приложен коментар : Данъчен и осигурителен пътеводител 2008 / Състав. Александър Колчев. — София : Пакс корпорация, 2008. — 280 с.
ISBN 9789549115246
System number [000100862]

БЪЛГАРИЯ. [Закони и др. п.] Национални стандарти за финансови отчети за малки и средни предприятия 2008 / Иван Дочев и др. ; Под общ. ред. на Иван Дочев. — София : Коман, 2007. — 430 с. : табл.
ISBN 9789549355116
System number [000099779]

ВИАН, Борис. Пази се от оркестъра / Борис Виан ; Прев. от фр. Мария Коева. — София : Фама, 2004. — 146, [1] с.
ISBN 954597186X
System number [000100428]

ВЪРБАНОВ, Иван. Въведение във философията / Иван Върбанов. — Ботевград : Международно висше бизнес училище(МВБУ), 2007. — 500 с. : Именен показалец с. [493]-495 ; Предметен показалец с. [498]-500 ; Библиогр. с. 30-31
ISBN 9789549432190
System number [000100875]

ГАНЕВА, Мария. Подготовката на актьора : Школи, методи и упражнения по актьорско майсторство / Мария Ганева. — София : Гутенберг, 2007. — 282 с. : ил. ; Библиогр. с. 277-282
ISBN 9789546170330
System number [000100384]

- ГЕОРГИЕВ, Велин. Небесна колесница : Думи, изречени на глас / Велин Георгиев. — София : Национален литературен салон Старинният фойтон, 2007. — 314 с.
ISBN 9789544501501
System number [000101530]
- ГЕРГОВ, Васил. Завръщането нежелателно : [Роман] / Васил Гергов. — София : Атика, 2007. — 208 с.
ISBN 9789547292468
System number [000101537]
- ГИЧЕВ, Цоньо. Сънят на обречените / Цоньо Гичев. — Велико Търново : Абагар, 2007. — 215 с.
ISBN 9789544277437
System number [000100429]
- ГОЛ, Шарл дьо. Мисли & анекдоти / Шарл дьо Гол ; Подбор и прев. Мария Коева. — София : Фама, 2006. — 126 с.
ISBN 9545972580
ISBN 9789545972584
System number [000100432]
- ДИВЪР, Джефри. Часовникарят : [Роман] / Джефри Дивър ; Прев. от англ. ез. Марин Загорчев. — София : Ера, 2006. — 503 с.
ISBN 9789549395358
System number [000101515]
- ДИМИТРОВ, Иван Тонев. Деца и юноши в криза : Опити и самоубийства / Иван Димитров. — София : Просвета, 2007. — 207 с. : диагр. ; табл. ; Библиогр. с. 198-207
ISBN 9789540119762
System number [000100415]
- ДИМИТРОВ, Милко. Музикалната култура на Варна (1860-1960) : Летопис / Милко Димитров. — Варна : МС, 2008. — 136 с. : ил. ; Библиогр. с. 132-134
ISBN 9789549172157
System number [000101496]
- ДЖУБРАН, Халил Джубран. Духовна съкровищница / Халил Джубран ; Състав. Сухейл Бушруи ; Прев. Станислава Миланова. — София : Кибеа, 2007. — 202 с.
ISBN 9544744223
ISBN 9789544744229
System number [000100866]
- ДЖУБРАН, Халил Джубран. Любовни писма. Халил Джубран до Мей Зияде / Халил Джубран, Мей Зияде ; Под ред. на Сухейл Бушруи и Салма Хаффар ал-Кузбари ; Прев. Станислава Миланова. — София : Кибеа, 2007. — 180 с. : ил.
ISBN 9544744231
ISBN 9789544744236
System number [000100431]
- ЕВАНГЕЛСКИ песни : Общ сборник на Обединени евангелски църкви в България / Обединени евангелски църкви в България. — София : Обединени евангелски църкви в България, 2007. — 720 с. : ноти
System number [000100433]
- ЕКИМОВ, Цоньо Д. Висша математика / Цоньо Д. Екимов. — Ботевград : Международно висше бизнес училище(МВБУ), 2007. — 183 с. : Библиогр. с. 181
ISBN 9789549432220
System number [000098374]

ЕЛИЪТ, Катрин. Брачна тройка / Катрин Елиът ; Прев. от англ. ез. Весела Прошкова. — София : Ера, 2007. — 415 с.

ISBN 9789549395747

System number [000101498]

ЖИВОТЪТ на Леонардо да Винчи / Състав. на основния текст Наталия Иванова ; Състав., предг. и прил. енцикл. справочник и текст на ил. Борис Александров ; Прев. Дойчин Чернев. — София : Мария Арабаджиева, 2006. — 280 с. : ил. ; Кратък енцикл. речник с. 230-265 ; Библиогр. с. 267-271

ISBN 9545843470

ISBN 9789545843471

System number [000100380]

ИВАНОВ, Милен. Контрол върху храните : НАССР / Милен Иванов, Весела Драганова. — София : Икономика прес & Р-консулт ЕООД, [2008]. — 344 с. : табл.

System number [000100797]

ИВАНОВ, Росен Стефанов. Мрежово програмиране / Росен Стефанов Иванов. — Велико Търново : Абагар, 2007. — 431 с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. [431]

ISBN 9789544277659

System number [000100430]

ИВАНОВА, Виктория. Не затваряй очи! / Състав. Виктория Иванова. — Велико Търново : Абагар, 2007. — 120 с. : ил.

ISBN 9789542701057

System number [000101655]

ИЛИЕВА-Калоянова, Звезда. Очи, погледнали през тишината : Лирика / Звезда Илиева-Калоянова. — София : Пропелер, 2007. — 100 с. : ил.

ISBN 9789549367829

System number [000100802]

ИЛИЕВА, Катя. Кетърингови системи / Катя Илиева. — Бургас : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2007. — 121 с. : ил. ; Библиогр. с. 114-118

System number [000100383]

КАЗАНДЖИЕВА, Мария Георгиева. Въведение в публичната администрация / Мария Георгиева Казанджиева. — Ботевград : Международно висше бизнес училище(МВБУ), 2007. — 208 с. : табл.

ISBN 9789549432244

System number [000100762]

КАЦАРОВ, Христо. Етрополе през последните седемдесет години / Христо Кацаров ; Ред. Марин Кадиев. — Добрич : Матадор 74, 2007. — 120 с.

ISBN 9789543710874

System number [000100850]

КИРОВА, Иванка. Духовните тела в теб / Иванка Кирова. — София : АСИ, 2008. — 304 с., VIII : ил. ; Библиогр. с. 301-303

ISBN 9789549336337

System number [000101305]

КИРОВА, Иванка. Живях в Коми : От сумрака на тайгата до светлината на духа / Иванка Кирова. — София : АСИ, 2007. — 247 с. : прил. ; 13 с. портр.

ISBN 9789549336313

System number [000101291]

- КОНСПИРАЦИЯТА срещу свещения Граал : Роман : Т. 1. — Пловдив : Хермес, 2007. — 367 с.
ISBN 9789542605102
System number [000101539]
- КОНЯРОВ, Константин. Градът на поетите : (Принос към литературната история на Стара Загора) / Константин Коняров. — София : Труд, 2007. — 194 с. : ил. ; Библиогр. с. 185-186
ISBN 9789545287657
System number [000101578]
- КОРОТКОВ, Юрий. Девета рота : Лютия : [Роман] / Юрий Коротков ; Прев. от руски ез. Ива Николова. — София : Ера, 2007. — 294 с.
ISBN 9549395754
System number [000101573]
- КОЦЕВ, Петко. Песента на сибирския вятър : Лирика / Петко Коцев. — София : АСИ, 2007. — 56 с.
ISBN 9789549336320
System number [000101275]
- КРИСТИ, Агата. Смърт в облаците : [Роман] / Агата Кристи ; Прев. от англ. ез. Владимир Германов. — София : Ера, 2007. — 238 с.
ISBN 9789549395792
System number [000100755]
- КРЪСТЕВА, Невяна Стефанова. Маркетинг — теории, термини, тестове / Невяна Стефанова Кръстева. — София : Авангард прима, 2007. — 242 с.
ISBN 9789543232857
System number [000100360]
- КЮЧУКОВ, Христо. Речта на ромските деца : Уч. помагало за анализ на ромска детска реч / Христо Кючуков. — Велико Търново : Унив. изд. Св. Св. Кирил и Методий, 2007. — 185 с. : Библиогр. с. 26
ISBN 9789545245763
System number [000101303]
- ЛИПЧЕВ, Атанас. Тихият бял Дунав : Роман / Атанас Липчев. — 2. изд. — Варна : Книгата, 2007. — 512 с.
ISBN 9789549495164
System number [000100776]
- МАКДОНАЛД, Уилям. Светлина по пътя / Уилям Макдоналд ; Прев. Юлиана Балканджиева. — София : Верен, 2007. — 372 с.
ISBN 9789548225601
System number [000101501]
- МАЛИНОВ, Ангел. Клетниците : [Кратък преразказ и анализ] / Ангел Малинов. — София : Труд, 2007. — 71 с. + 1 генеалогична таблица ; Кн. съдържа биографични данни за Виктор Юго, кратък преразказ, насочващ анализ, примерни теми за есета по произведението му "Клетниците".
ISBN 9789545286636
System number [000101532]
- МАНОНИ, Мод. Изоставашото дете и неговата майка / Мод Манони ; Прев. [от фр.] Анастасия Гамова. — [София] : Център за психосоциална подкрепа ; Българско пространство за психоанализа, 2006. — 183 с. : ил.
ISBN 9549153258
ISBN 9789549153255
ISBN 9549172538
ISBN 9789549172539
System number [000100381]

МАРЧЕВ, Петър. Идеалният роман или Невероятните приключения на д-р Охниминчев : Роман / Петър Марчев. — София : Аргус, 2007. — 160 с. : ил.

ISBN 9789545701559

System number [000100877]

МИЗОВ, Максим. Майстора и Словото / Максим Мизов. — София : Авангард прима, 2007. — 404 с. ; Бележки под линия

ISBN 9789543233205

System number [000101524]

МИТЕВА, Гьълбина. Време за разпятие / Гьълбина Митева. — [София] : Валди, 2008. — 64 с.

ISBN 9789549573046

System number [000100359]

НАВАЛЕС, Ана Мария. Лейди и нейното ветрило : Поглед към женската литература на XX век: от Вирджиния Улф до Мери Маккарти / Ана Мария Навалес ; Прев. от испански ез. Рада Панчовска. — София : Стигмати, 2007. — 200 с. : Бележки под линия

ISBN 9789543300413

System number [000101644]

НАРЪЧНИК за създаване на клъстери и възможности за бизнеса за работа в мрежа в транс-граничния регион на Петрич, Разлог и Струмьяни, България и Серес и Нео Петрици, Гърция / Община Петрич. Програма ФАР ТГС България — Гърция 2004; Създаване и развитие на бизнес мрежи за сътрудничество в транс-граничния район на Петрич, Разлог и Струмьяни и Серес и Петриций (Гърция) / Състав. Милен Балтов [и др.]. — София : СД Ракурс, 2007. — 95 с. : табл.

ISBN 9789549071672

System number [000100865]

НАРЪЧНИК на счетоводителя / Васил Христов и др. ; Под ред. на Димитър Радонов. — София : Икономика прес, 2007. — 43 с. : табл.

ISBN 9789549963021

System number [000100870]

НЕДКОВ, Димитър. Светът на масонството / Димитър Недков. — София : Прес, 2008. — 223 с. : ил. ; Кратък тълковник на масонските термини с. 197-212 ; Библиогр. с. 213-221

ISBN 9789543081707

System number [000101509]

НИКОВА, Ани Борисова. Омайница : Поема-романс / Ани Борисова Никова. — София : Мулти-принт, 2006. — 48 с.

System number [000101493]

НИКОЛОВ, Елит Иванов. Дъщерята на надеждите / Елит Иванов Николов. — София : Пропелер, 2008. — 184 с.

ISBN 9789549367867

System number [000101302]

ОРЕШАРОВ, Николай. Банката : Кн. 4. Баланс : Политически роман - / Николай Орешаров. — София : Изток-Запад, 2007. — 440 с.

ISBN 9789543213672

System number [000100790]

ПАНАЙОТОВА, Мария. Цвят на жажда : Поезия / Мария Панайотова. — София : Илинда-Евтимов, 2007. — 80 с.

ISBN 9789547111059

System number [000101572]

ПАНТЕВ, Пламен. Международните преговори в областта на сигурността : Теория и практика на проблема в условията на трансформираща се международна система и на нови цели на сигурността / Пламен Пантев. — София : Софи-Р, 2006. — 392 с.

ISBN 954638142X

ISBN 9789546381422

System number [000094477]

ПЕНЕВ, Васил. Политология за всички / Васил Пенев. — София : Парадигма, 2006. — 306 с. : Библиогр. с. 294-299

ISBN 9543260435

ISBN 9789543260430

System number [000101520]

ПЕНЕВ, Станислав. Брегове : Лирика / Станислав Пенев. — Варна : Славена, 2007. — 48 с.

ISBN 9799545796968

System number [000100768]

ПЕРО, Брайън. Амос Дарагаон : Гневът на Енки / Брайън Перо ; Прев. от фр. ез. Анета Тошева. — Пловдив : Хермес, 2007. — 240 с. : Речник с. 236-238

ISBN 9789542605730

System number [000101646]

ПЕТРОВИЧ, Горан. Атлас, описан с небе / Горан Петрович ; Прев. от сръбски ез. Жела Георгиева. — София : Стигмати, 2007. — 284 с.

ISBN 9789543360390

System number [000101568]

ПИРИНЧИЕВА, Лиляна. По бодлите на идеалите / Лиляна Пиринчиева. — Велико Търново : Абагар, 2007. — 112 с.

ISBN 9789544277611

System number [000100357]

ПОПОВИЧ, Мирослав. Съдби / Мирослав Попович ; Прев. от сръбски ез. Жела Георгиева. — София : Стигмати, 2007. — 440 с.

ISBN 9789543360383

System number [000101600]

ПЪРВАНОВА, Калина. Приказка за четирите царства : Роман в стихове за Школата на Орфей / Калина Първанова. — София : Пропелер, 2007. — 174 с. : ил. ; ил. от автора.

ISBN 9789549367843

System number [000101287]

РАДКОВ, Радко. Свищов : Културно-исторически забележителности = Svishtov : Cultural and historical sights / Радко Радков, Пети Донеvски. — Велико Търново : Абагар, 2007. — 191 с. : портр. ; фотогр. ; Библиогр. с. 185-186

ISBN 9789544277468

System number [000100366]

РОБСКИ, Оксана. За любOFFта : Роман / Оксана Робски ; Прев. Ива Николова. — София : Ера, 2007. — 288 с.

ISBN 9789549395860

System number [000101521]

РОБЪРТС, Нора. Кръгът : В 3 ч. : Кн. 1. Кръстът на Мориган : Роман / Нора Робъртс ; Прев. от англ. ез. Валентина Атанасова. — Пловдив : Хермес, 2007. — 368 с.

ISBN 9789542605041

System number [000100805]

- СЕВЕРИН, Тим. Викинг. Сага за героите на Севера : Ч. 2. Кралска стража / Тим Северин ; Прев. от англ. ез. Елисавета Маринкева. — София : Сиела, 2007. — 280 с. : карти
ISBN 9789542800767
System number [000101274]
- СЕРДИКА, Средец, София : Т. 4. — София : ИТУС 98, 2008. — 280 с. : цв. ил. ; Резюмета на бълг. и англ. ез. с. 238-264 ; Библиогр. след всяка тема
ISBN 9789549106138
System number [000101093]
- СИЕРА, Хавиер. Синята дама : Роман / Хавиер Сиера ; Прев. от исп. ез. Екатерина Делева. — Пловдив : Хермес, 2007. — 304 с.
ISBN 9789542605805
System number [000101518]
- СИМЕОНОВА, Стефанка. Наръчник по трудово право : (Предотвратяване на некоректни действия на страните по трудовото правоотношение — практически съвети) / Стефанка Симеонова. — София : Интеринтелект, 2007. — 268 с. : ил.
System number [000100379]
- СКАСИС, Томас. Балсамираният котарак / Томас Скасис ; Прев. от гръцки ез. Здравка Михайлова. — [София] : Стигмати, 2007. — 100 с.
ISBN 9789543360376
System number [000101482]
- СПИРОВ, Красимир. Аудиовизуални и информационни технологии в обучението : Красимир Спиров. — София : Дидакта Консулт, 2007. — 224 с. : ил. ; Библиогр. с. 221-222
ISBN 9789549424058
System number [000101489]
- СТАНКУЛОВ, Цветан. Облагане приходите и разходите на фирмите / Цветан Станкулов [и др.]. — София : Икономика прес & Р-консулт ЕООД, [б. г.] — 460 с. : табл.
ISBN 9789549963038
System number [000100792]
- СТЪРН, Анди. Кой спечели петролните войни? / Анди Стърн ; Прев. от англ. ез. Валентина Рашева. — Пловдив : Хермес, 2007. — 350 с. : Азб. показалец с. 345-350 ; Библиогр. с. 342-344
ISBN 9789542605799
System number [000101569]
- ТЕРЗИЙСКА, Диана Иванова. Регионални проблеми на Република България / Диана Иванова Терзийска, Емил Крумов Лозанов. — София : Труд, 2006. — 720 с. : табл. ; Библиогр. с. 708-714
ISBN 9545286792
ISBN 9789545286797
System number [000101596]
- ТОМОВ, Александър Александров. Триумфът на лешояда : Роман / Александър Александров Томов. — Пловдив : Хермес, 2008. — 312 с.
ISBN 9789542605980
System number [000100849]
- ТУЛЕШКОВ, Николай Любомиров. Архитектура на средновековния християнски и ислямски свят / Николай Любомиров Тулешков ; Ред. Ленко Петков. — София : Арх&Арт, 2007. — 626 с. : ил. ; фотогр. ; Предг. на англ. ез. с. 625 ; Библиогр. с. 623-624
ISBN 9789548931397
System number [000100885]

- ФИЛИПОВ, Димитър. Натурикономика / Димитър Филипов. — Варна : Унив. изд. Черноризец Храбър, 2007. — 263 с.
ISBN 9789547153639
System number [000100367]
- ФИЛИПОВА, Людмила. Червено злато / Людмила Филипова. — София : Сиела, 2007. — 288 с.
ISBN 9789542800606
System number [000101336]
- ХАНСАРД, Кристофър. Тибетското изкуство на спокойствието : Чуйте музиката на сърцето си / Кристофър Хансард ; Прев. от англ. ез. Валентина Стоянова Атанасова. — Пловдив : Хермес, 2007. — 254 с. : Предм. показалец с. 239-253
ISBN 9789542605775
System number [000101560]
- ХЕХЕТОРН, Чарлз Уилям. Тайните общества на всички времена и народи : Т. 2. От Светата инквизиция до тайните общества на илюминатите / Чарлз Уилям Хехеторн ; Прев. от англ. ез. Явор Иванов. — София : Мириам, 2006. — 422 с. : ил. ; портр. ; фотогр.
ISBN 9547870173
ISBN 9789547870178
System number [000101582]
- ХИЛ, Джо. Кутия с форма на сърце / Джо Хил ; Прев. от англ. ез. Богдан Русев. — София : Сиела, 2007. — 351 с.
ISBN 9789542800903
System number [000101304]
- ХОУГ, Тами. Наследство на злото : [Роман] / Тами Хоуг ; Прев. Таня Виронова. — София : Бард, 2007. — 416 с.
ISBN 9789545857737
System number [000101523]
- ЦАЧЕВА, Невена. Здраве на работната сила в България : Трудовомедицински проблеми / Невена Цачева. — София : Военномедицинска академия — София, 2007. — 152 с. : Резюмета на бълг. и англ. ез. с. 151 ; Библиогр. с. 147-150
ISBN 9789549213324
System number [000100376]
- ЦВЕТКОВА, Люба. Българската национално-информационна система на архивите : Постигания, проблеми, перспективи на развитие / Люба Цветкова. — София : Софттрейд, 2007. — 99 с. : Именен показалец с. 96-99 ; Библиогр. с. 84-95
ISBN 9789543340651
System number [000101266]
- ЧОЛАКОВ, Христо Георгиев. Българска следа по европейската земя : Поезия / Христо Георгиев Чолаков. — [Б. м.] : [Б. изд.], 2007. — 96 с.
ISBN 9789549194753
System number [000100752]
- ШИШМАНОВ, Красимир. Информационни технологии във финансовата сфера / Красимир Шишманов. — Велико Търново : Абагар, 2007. — 191, [1] с. : фиг. ; Библиогр. с. 190-191
ISBN 9789544277444
System number [000100377]
- ЩАЙНЕР, Рудолф. Египетски митове и мистерии : 12 лекции, изнесени в Лайпциг от 2 до 14 септември 1908 / Рудолф Щайнер ; Прев. от немски ез. Димо Даскалов ; Предг. Мария Щайнер. — Стара Загора : Антропософско издателство Даскалов, 2008. — 243 с.
ISBN 9789544950576
System number [000101491]

ЮРКОВСКИ, Хенрих. *Метаморфози на кукления театър през XX век* / Хенрих Юрковски ; Прев. Христина Димитрова-Танева. — Стара Загора : Литера принт ; Лаген, 2007. — 348 с. : ил. : Списък на илюстрациите с. 339-342 ; Илюстрации в притурките с. 343-344 ; Библиогр. с. 331-338

ISBN 9789543460106

System number [000099255]

ЯНЕВ, Симеон Янакиев. *Атлас на българската литература 1944-1968* / Симеон Янакиев Янев, Петя Колева. — Пловдив : Жанет-45, 2006. — 526 с. : Показалец на авторите и произведенията с. 516-519 ; Показалец на периодичните издания с. 520 ; Библиогр. с. 521-523

ISBN 9544913092

ISBN 9789544913090

System number [000094824]

BALUROV, Jordan. *Nostalgie = Носталгия* / Jordan Balurov. — [Prague] : ВКОО, 2004. — 149 p. : ill. : 11 p. fotogr.

ISBN 9789543222551

System number [000095509]

MEETING of the Socialism and sexuality network , 6 . Sofia university , october 2004. *New social movements and sexuality : Conference papers from the sixth meeting of the socialism and sexuality network* / Ed. Melinda Chateauvert. — Sofia : Bilitis resource center, 2006. — 180 p. : charts

ISBN 9549194019

ISBN 9789549194012

System number [000100373]

ПРЕДСТОЯЩИ ИЗЛОЖБИ В ЦЕНТРАЛНАТА СГРАДА НА БАН,

УЛ. “15-ТИ НОЕМВРИ“ №1

Лидия Чолпанова, E-mail: refer1@cl.bas.bg

1. 40 години Институт по социология– 3-7 ноември 2008 г.
2. 60 г. ЦЛВГ – 10-21 ноември 2008 г.
3. 100 години от рождението на Л.Кръстанов /Геофизичен институт/ – 14-21 ноември 2008 г.
4. 60 години ИЕПП – 24 ноември-5 декември 2008 г.
5. Десета работна среща “Нанотехнологии, медицина, общество” – 27-28 ноември 2008 г.

ФОТОИЗЛОЖБА В БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ, ПОСВЕ- ТЕНА НА МЕГАЛИТИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Ст.н.с. д-р Любомир Цонев, E-mail: Itsonev@abv.bg

Фотоизложба под заглавие “МЕГАЛИТИТЕ ПО ДНЕШНИТЕ БЪЛГАРСКИ ЗЕМИ – КАКВО ОЦЕЛЯ ДО НАЧАЛОТО НА ХХІ ВЕК (СТРАНДЖА, САКАР, ИЗТОЧНИ РОДОПИ)” бе представена във фойето на Централната сграда на БАН от 15 до 18 септември 2008г. Неин автор е Любомир Цонев, старши научен сътрудник в Института по физика на твърдото тяло „Акад. Г. Наджаков”, БАН.

От 2003 г. той издирва, заснема и описва съвременното състояние на мегалитните паметници в България. Силен тласък на този процес е дало сътрудничеството му с Димитър Колев и Веселина Колева (Институт по астрономия при БАН) и Антонио Сезар Гонзалес Гарсия (Мадридски университет, Испания). С обединени усилия учените са обходили над 80 долмена, два кромлеха и 1 менхир. Обектите не само са заснети фотографски, но са определени GPS координатите им, измерени са габаритите им, с компас е намерена ориентацията им спрямо хоризонта, а също така са отбелязани някои специфични особености. Така изследователите със съвременен

подход и средства са осъществили за пръв път своеобразен *скрийнинг* (общ преглед на мегалитите в съвсем къс срок). За някои обекти в интервала 2003-2008г. са направени по няколко посещения, което позволява да се следят промените им поради позитивна или негативна човешка намеса или поради разрушителните ерозионни сили, т.е. осъществен е и частичен *мониторинг* (редовно наблюдение върху еволюцията на обектите).

Целите на изложбата са няколко.

Основната нейна цел е да съобщи на публиката за споменатите материали и да покаже снимки от всичките обследвани обекти. Създадената *за пръв път база данни*, от една страна, подлежи на допълване с нови обекти, а от друга — предполага включване на нови данни за всеки един паметник (например, история на изследването му, находки при разкопките, ако са

провеждани, и т.н.). Тя дава на историци и археолози уникалната възможност за обобщения и анализ. Добре би било ако в близко бъдеще се отпуснат средства от институции и фондации, за да не се прекъсва работата. В късо време може да се обходят и регистрират и останалите обекти, вече открити от археолозите, а дори и да се открият нови обекти, с което базата данни да се доближи до максимално възможната изчерпателност и после да бъде само поддържана и осъвременявана. Посочено е, че в последните няколко десетилетия в Европа се разработва нов физически метод за датировка на долмени — чрез фотостимулирана луминесценция. Той би бил изключително полезен за нашата наука, понеже датировката на тези паметници е много трудна и твърде несигурна и спорна.

Мегалитите са паметнициотновокаменната, меднокаменната и бронзовата епохи. Разпространени са на доста места в Европа, Азия и Африка, но неравномерно. По тази причина България би трябвало да се гордее, че те съществуват и на нейна територия, датирани отпреди 3000 и повече години. Практически картината е нерадостна. Археолозите проявяват интерес към тях, но на приливи и отливи и с частичен обхват. Интелигентната публика практически не ги познава. Населението по места и иманярите непрестанно ги рушат.

Втората цел е да се привлече вниманието

на максимално широка културна и научна общественост към тези ценни реликви от предтракийския и началния тракийски период. Макар че това културно богатство се руши отдавна, но особено бързо през XX в., оказва се, че все още има достатъчно запазени мегалити, които могат да послужат дори за създаване на *археологични резервати* (Северен Сакар — около с. Хлябово; Централна Странджа — около с. Белеврен; Източни Родопи — между селата Плевун и Железино, Ивайловградско). Те са прекрасна база за ограмотяване на публиката, за развитие на културен туризъм, адресиран към наши и чуждестранни посетители. Мегалитите имат и своеобразно силно естетическо въздействие, обогатяват планинския ландшафт в страната ни. Изложбата е замислена и като апел да се предприемат някакви усилия от институции, общини и кметства за запазване и поддръжка на оцелелите обекти.

На откриването на изложбата присъстваха около 50 души.

В самото начало присъстващите почетоха паметта на археолога Г. Китов с едноминутно мълчание.

После авторът обясни своите мотиви за работата по изложбата: да запази за поколенията поне снимки от съществуващите днес долмени, да помогне за тяхното реставриране, подходящо експониране и социализация в съгласие с общеевропейската практика за едно по-грижливо съхранение на културните паметници на континента.

Археоложката ст.н.с. Стефанка Иванова (АИМ БАН) поясни, че досега праисторията незаслужено остава извън вниманието на институциите, отговорни за културното наследство,

макар че има значителен научен и общокултурен потенциал. Интересно е, че авторите, макар и да не са специалисти-археолози, а физици, са сложили началото на една много полезна база данни, които са подходящо систематизирани и ще помогнат в изследователската работа по изясняване на хилядолетното наследство по нашите земи. Тълкуването на авторите е поднесено внимателно, като оставя пространство за други мнения, стимулира плодотворни дискусии.

Накрая ст.н.с. Страшимир Мавродиев (ИИЯЕ БАН) сподели възторга си от показаното и наблегна, че е нужно с всички достъпни средства да популяризираме и спасяваме това богатство, което носи ценна информация за нашето най-древно минало. Полезно би било материалът от изложбата да се издаде като албум за най-широк кръг читатели, а също така да се публикува и в подходящ интернет-сайт.

Чрез настоящата изложба БАН като цялостна институция подкрепи със своя авторитет най-широката популяризация, спасяването и реставрирането на подобен тип паметници. *Това не е първият, а поредният опит мегалитите да заемат най-сетне трайно полагащото им се място в древната културна история на днешните български земи.*

